

Pogovori.

(Dalje.)

G. Vatroslav Z. Vaša volja je dobra, namera odkritosrčna. Radi bi imeli, da Vas ostro sodimo, zato nam pošiljate svoje „umotvore“. Skromnejši ste gotovo kakor marsikateri, ki hoče, da bi se tiskal njegov umotvor kar v prvi prihodnji številki. Toda že sami ste se kolikor toliko obsodili, ker pravite, da se Vam samemu zdé pesmice nič vredne in da ste zadovoljni, če zapišemo na platnice kratki: „za nič“. A tega ne porečemo, marveč le to, da niso dovršene. Poglejmo jih — vsaj nekatere! Prva: „Materi iz tujine“ ima lepo misel: Vse nas pozabi, kadar se ločimo od ljudij, po pogovoru: „Izpred oči — iz mislij“, — če tudi obljublajo, da se nas bodo vedno spominjali. Le materino srce ne more zabiti svojega otroka. Pravimo: lepa misel; tudi oblika ni slaba. V zadnji kitici je prva vrstica vendar prekratka; zato je pa druga v tretji predolga. Kaj ne, malenkosti: a mi ne odstopimo od pravila, katero smo že parkrat navedli na platnicah. „Oveneli cvetlici“ in „Cvetlici“ imata prav za prav isto misel: Cvetlica ovene, — ovenel bom i jaz. Prav, da človek večkrat obrača svoj pogled na konec: respice finem! A zdi se nam, da otožen duh preveč preveva Vaše pesmice, in to je duhamorno. Tako „Starega leta zvečer“, „Nekdanjemu sošolcu“ in „Zasmehovalcem“ tudi. Zadnja, ki ima dve kitici, je pretemna. Ni poetiška misel: „Čuj, železno kladvo! leta mi še ne končaj...! O, da bi me čulo, kladvo, ti brezsrčno vsaj.“ In kladvo res „brezsrčno zapre v grob vse, kar je storil zemljan, ko odbije na uri zadnji „drob“ (!). Tudi je proti našemu upanju in veri, če trdite, da kesanje ne more izbrisati naših pregreh. Res, kar je storjeno, je storjeno; a ravno ta misel, da je Bog tudi neskončno usmiljen, bi boljše in tolažljiveje končala Vaše premissljevanje na „starega leta zvečer“. Obliki v pesmi „Nekdanjemu sošolcu“ tudi ne moremo dati spričala, da je prav dobra. „Bil si — bil si“, „srcé — sé“ so slabé rime. Tudi so besede preveč nakopičene, zato je vsa pesem prisiljena. Iz vsega kratko posnemimo to sodbo: Vsekako imate dar od Boga, imate čuteče srce; imate tudi precej lepo obliko. Svetujemo Vam pa, da v mladih dneh ne bodite

preveč pesimiški in ne kažite v pesmih tiste znane „svetovne boli!“ Ta bolezen rada razjeda mlado srce, — ko se komaj zaveda, zakaj. Ker pravite: „Da pel bi, srce mene sili! Da zllil bi čute svoje na papir, Da to z besedo bi povedal, Kar v duši moti pravi mir“, Vam bi svetovali, da povejte in popevajte rajši tako, da bo Vam in nam delalo veselje in tako Vam obrodilo pravi mir.

Gosp. A. P. v H. Tri cele pole! To nas je nekoliko prestrašilo, da Vam do sedaj nismo odgovorili. Želite, da bi to storili v zasebnem pismu. Ustreči hočemo Vaši želji prej ko prej; samo prosimo, potrpite še malo, ko ste že toliko časa. O pesmih vendar izpregovorimo kar tukaj besedo! Ne moremo vsake posebej navajati, bilo bi predolgo. Celokupno bi jih sodili tako: Pozna se, kar pravite, da ne „grizete peresa“ in ne premissljuje preveč, ampak da „kadar pride tisti trenutek, naj bo po dnevi ali po noči, vzamete svinčnik in — pesem je gotova“. Blagor Vam! Porabite le radi in vedno take trenutke, pa misliti morate ob njih vendar-le. Posebno Vas moramo opozoriti na to, da, ker „veliko ne premisslujete“, naglašate besede kar mogoče nenavadno, zakaj, hočeš nočeš, se morajo udati v merilo ali v rimo. Takih primer bi lahko navédli iz Vaših pesmic prav veliko. Kdo n. pr. pravi: „v b r í d k o s t í ; t r g á j o ; l j u b á ; í m e l , m a j h n ó — í g r a l ; d e t é “ i. t. d.? Tako ne gre, četudi pravite, da Vam „teče vir poezije“ — po papirju, ki je potrpežljiv. Da ob tem včasih poveste katero, ki nima ne nog ne glave, kakor pravimo, Vas tudi nič ne straši. Le berite „Tolažbo“, v kateri svojo pesem imenujete: milo, sladko, lepo, zlata vredno, — kar v dveh vrsticah! Ali v „Tujini“:

Mater objel bi, poljubil srčno,
v krilo njihovo položil glavo.
V krilu bi vžival spet pokoj sladak,
glavo bi vzdignil spet čil in krepak.

Tu je sicer glava — a kakšna! Ali:

Šel bi u vrtec duhteč in krasan,
kjer sem presajal cvetlice vsak dan.

Kako so Vam neki cvetle, če ste jih vsak dan presajali?

„Kje si zvezda?“ — nima nič v sebi.
„Jad“ je že nekaj, pa bolj besede. N. pr.:

Ti (Sloveniji) krivice stórtjene
(mora namreč gledati zaprt)

to je meni najbolj hudo,
to me spravilo pod grudo,
v grob prezgodnji bode še,
ker srce mi poka jada,
da mi splavala je nada.
Ti pomagat' narod moj,
da bi bil kedaj sam svoj.

Nikakor ne mislimo, da ste kovali to pesem „par dnij“, drugače bi morali reči, da ste veliko premalo naredili v „par dneih“. To je „pesem“, ki jo človek zapiše v par minutah, ne da bi se posebno „mučil“ ob tem.

Tako moremo reči o „Pogum velja“ in o „Kje si zvezda“? Da Vas obup „peha“ in da se ž njim „borite“, to je gotovo izvirno. Toda berite to-le:

V nočni tmíni tu sedim,
in z obupom se borim.
Ali bodeš kdaj jenjal?
Bodeš vedno me pehal,
Me nesrečneža,
Závrženega?

Kje si zvezdica premila,
da bi noč mi razsvetila?

Sedaj pa sodite sami o tem „umotvoru“! Stilizacija, naglašanje besed, okorni izraz, vse to je vzrok, da čitatelj ne more dobiti pravega sočutja z Vami, ker so — vsaj nam se zdi — ta čustva ponarejena. Tudi ta-le misel ni sicer izvirna, a obliko ima — —

Jesen, jesen, oj prišla si,
da cvetje oveniš mi ti, (!)
da drevju listje rumeniš,
potem pa z drevja ga podiš.

Pa naj kdo reče, da je niste dobro zasolili jeseni!

Pridejali ste nekaj „ljubimskih“ in upate, da Vas ne obsodimo radi njih. Mi že ne:

Razpis častnih nagrad.

„Česko-slovenski spolek v Pragi“, pod predstvom velikega prijatelja naroda slovenskega in zlasti slovenskega učiteljstva, gospoda Jana Lego-ta, je sklenil v svoji seji dné 16. sušca t. l., da bode podpiral slovensko slovstvo, in sicer spise za mladino, s častnimi nagradami, izrazujoč prepričanje, da je mogoče narod odgojiti v čitateljski narod le potom dobre in obilne knjižnice za mladino.

V to svrhu je določil primerne nagrade ter poveril „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“, da stori vse v to potrebne korake.

Radostno objavlja podpisani direktorij ta plemeniti ukrep naših bratov Čehov ter razpisuje s tem

dve častni nagradi

ali Vas pa ne bo „Manica“, za to ne moremo biti porok. Prav res, mladi prijatelj, imate dobro srce, — četudi je je „puščica zadela“: toda beseda v Vaših pesmih, s katero je hočete razgrniti, je grozno okorna. Ne vemo, kateri izvoljenki bi ganilo srce tako-le zdihovanje:

Oj mene pač to zlo boli,
boli, boli in zlo tišči,
no srce moje krvavi,
da moja nočeš biti ti . . .

Da bi bila to „umetna pesem“, ki naj bi se tiskala v leposloven list — no, tega vendar ne morete trditi. Zato pišete prav: „Pisal bi še Vam več ljubimskih, pa čemu? Ne vsprejmete jih itak ne.“ Zakaj bi jih ne, ako bi bile lepe in dobre? — Tako bi bili nekoliko „pretipali „žilice“ Vaši muzi. Kaj naj rečemo naposled? Dobre volje za zlaganje pesmij Vam ne manjka. Ali pa bode kdaj zlagali pesmi, kakoršne zлага pravi pesnik, o tem dvomimo. Poskusite v nevezani besedi! Ustrežete nam, ako kaj dobrega in rabnega pošljete. Na druga vprašanja odgovorimo morda v zasebnem pismu. Zdravi!

G. Z.

Spomin, kam naj bežim!
Pri oknu nem bedim,
tja v noč mi zre oko
otožno in rosnó itd.

in koncem:

Pri oknu nem stojim
in tiho se solzim!

In sedaj upate, da bomo „kakor vsikdar, oster a dober kritik“. Ostrost nam priznavate, dobroto tudi. Torej Vam sedaj lahko rečemo, da ta Vaša pesmica nima veliko — pesniškega v sebi. Sicer je lepa pesniška igrača, a to še ni dovolj za umotvor. Torej treba seči globlje v umetnost, delati resneje, da bomo mogli imenovati Vaša dela pesmi, ako res želite ž njimi na dan.

po 100 in 50 K za najboljša mladinska spisa, obsežajoča najmanj 2½ tiskovne pôle.

Spisi morajo biti izvirni in primerni otroškemu duhu. Rokopise je poslati predsedništvu „Zaveze“ do 1. vinotoka t. l.

Pisateljevo ime je priložiti na posebnem zapečatenem listu.

Častne nagrade se bodo izplačale takoj po razsodbi gg. ocenjevalcev. Vrhu tega dobi pisatelj za svoje delo tudi navadno pisateljsko nagrado po dogovoru z „Zavezo“.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

v Ljubljani, dne 16. mal. travna 1899.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Felenc.